

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI
“RAQAMLI IQTISODIYOT VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI”
KAFEDRASI

Qo‘lyozma huquqida:

UDK: 6II2.15.7:378

ESHPUKATOVA GULHAYO ERGASH QIZI

**Mavzu: Oliy o‘quv yurtlarida o‘quv jarayonlarini boshqarish tizimini
takomillashtirishda intellektual tizimlardan foydalanish**

**70310106-Iqtisodiyotda axborot texnologiyalari va tizimlari
mutaxassisligi bo‘yicha**

Magistr akademik darajasini olish uchun yozilgan

D I S S E R T A T S I Y A

Ilmiy rahbar: PhD, Qulmatova S.

TOSHKENT 2023

Magistrlik dissertasiya ishi “Raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari”
kafedrasida dastlabki himoyadan o’tgan.

№ 31 -sonli bayyonnoma « 24 » 04 2023 y.

Kafedra mudiri: Abdullayev M.K. M. Abdullayev imzo 22.05.23 sana

Ilmiy rahbar: Qulmatova S.S. S.S. Qulmatova imzo 22.05.23 sana

Talaba: Eshpulatova G.E. G.E. Eshpulatova imzo 22.05.23 sana

“Himoyaga tavsiya etiladi”

“Raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari” kafedrası

mudiri, dots. M.K.Abdullayev M. Abdullayev

“31” 05 2023 yil

Himoya 2023 yil “31” 05 soat 10⁰⁰ da Toshkent davlat
iqtisodiyot universitetida bo’lib o’tadi

ANOTATSIYA

Mazkur tadqiqot oliy ta'lim muassasalarida sifatni ta'minlashni boshqaradigan intellektual tizimlardan foydalanish nazariyasini tahlil qilgan holda, uning ilmiy va amaliy natijalarini o'rganildi. Tadqiqot davomida ilmiy nazariy qarashlar sharhi, intellektual tizimlar va LMS to'g'risidagi adabiyotlar tahlili yoritildi. O'zbekiston Oliy ta'lim tizimida foydalanilayotgan intellektual tizimlar o'rganilib, tahlil qilindi. Ta'limni intellektual boshqarish tizimini loyihalash va joriy etish Fuzzy Clustering algoritmi modellari yordamida tahlil qilindi. Tadqiqot ishida Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti misolida o'quv jarayonini boshqarishda foydalaniladigan Moodle, Hemis intellektual tizimlari tadqiqotning obyekt sifatida o'rganildi.

Kalit so'zlar: ntellektual axborot tizimi, sifatni boshqarish jarayoni, LMS, elektron ta'lim, elektron universitet.

ABSTRACT

This study analyzed the theory of the use of intellectual systems that manage quality assurance in higher education institutions, and studied its scientific and practical results. During the research, a review of scientific theoretical views, an analysis of the literature on intelligent systems and LMS was covered. The intellectual systems used in the higher education system of Uzbekistan were studied and analyzed. The design and implementation of the intelligent educational management system was analyzed using Fuzzy Clustering algorithm models. In the research work, the Moodle, Hemis intellectual systems used in the management of the educational process were studied as the object of the research on the example of the Tashkent State University of Economics.

Keywords: intelligent information system, quality management process, LMS, e-learning, e-university.

АННОТАЦИЯ

В данном исследовании проанализирована теория использования интеллектуальных систем, управляющих обеспечением качества в высших учебных заведениях, и изучены ее научные и практические результаты. В ходе исследования был охвачен обзор научных теоретических взглядов, анализ литературы по интеллектуальным системам и LMS. Были изучены и проанализированы интеллектуальные системы, используемые в системе высшего образования Узбекистана. Дизайн и реализация интеллектуальной системы управления образованием были проанализированы с использованием моделей алгоритма Fuzzy Clustering. В исследовательской работе в качестве объекта исследования были изучены интеллектуальные системы Moodle, HemiS, используемые в управлении образовательным процессом, на примере Ташкентского государственного экономического университета.

Ключевые слова: интеллектуальная информационная система, процесс управления качеством, LMS, электронное обучение, электронный университет.

Mundarija

ANOTATSIYA	3
Keltirilgan rasmlar ro'yxati.....	6
Keltirilgan qisqartmalar	7
Kirish.....	8
Dissertatsiya mavzusining asoslanishi va uning dolzarbligi	9
Tadqiqot maqsadi va vazifalari.....	9
Tadqiqotning asosiy muammolari va savollari.....	10
Tadqiqotning obyekti va predmeti.....	10
I BOB. ADABIYOTLAR SHARHI	12
1.1. Mavzuga oid ilmiy-nazariy qarashlar sharhi	12
1.2. O'quv jarayonlarini boshqarishda intellektual tizimlardan foydalanish xorij tajribasi	18
II BOB. METODOLOGIYA ASOSLARI	24
2.1. Tadqiqot dizayni	24
2.2. Ma'lumotni to'plash jarayonlari	24
2.3. Tahlil uchun qo'llaniladigan usullar	25
2.4. Tadqiqotning Empirik tahlili.....	25
III. BOB. TAHLIL VA NATIJALAR	36
3.1. Oliy o'quv yurtlarida o'quv jarayonlarini boshqarish tizimlari.....	36
3.2. O'quv jarayonlarini boshqarish intellektual tizimlardan foydalanish.	41
3.3. Oliy o'quv yurtlarida Intellektual tizimlardan foydalanish darajasini baholash ..	44
3.4. Oliy o'quv yurtlarida Hemis tizimidan foydalanish	49
3.5. Oliy o'quv yurtlarida o'quv jarayonlarini boshqarish tizimini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari	54
XULOSA	62
Tadqiqotning asosiy ilmiy, amaliy yangiligi va natijalari	62
Tadqiqotning xulosa va takliflari	62
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI	64

Kirish

Hozirgi vaqtda oliy ta'lim tizimi o'qitish jarayonlarini tashkil qilishda aqlli o'quv muhitidan foydalanishga katta e'tibor qaratilmoqda. Shu borada dastlab mamlakatimizda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish asosida o'quv jarayonini boshqarish masalasi o'rta qiyildi. O'zbekiston Respublikasining 1997-yil 29-avgustdagi "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g'risida"gi qonuni va O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2002-yil 30-maydagi "Kompyuterlashtirishni yanada rivojlantirish va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy yetish to'g'risida"gi farmoni ta'lim sohasida islohotlarning boshlanishiga turtki bo'ldi. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Oliy ta'lim tashkilotlarida masofaviy ta'lim shaklini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorida masofaviy ta'lim shakli joriy etish mumkin bo'lmagan bakalavriat ta'lim yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklarini Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan belgilash, masofaviy ta'limni maxsus platforma yordamida yoki mavjud platformalardan foydalangan holda tashkil etish, masofaviy ta'limga talabalarni qabul qilish va o'quv jarayonini tashkil qilish tartibini belgilash, shuningdek, masofaviy ta'lim sifati monitoringini tashkil etish masalalari ko'rsatib o'tildi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 08.10.2019 yildagi PF-5847-sonli farmonida oliy ta'lim muassasalari faoliyati samaradorligini baholash va takomillashtirish bo'yicha ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish asosida ularni respublika oliy ta'lim muassasalari sharoitida qo'llash bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish, ta'lim berishda yuqori sifatni ta'minlash yuzasidan ta'sirchan jamoatchilik nazoratini o'rnatish, bu borada ommaviy axborot vositalari va boshqa fuqarolik jamiyati institutlari bilan yaqindan hamkorlik qilish masalalari yoritildi. 2022 — 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasining 25-maqsadida raqamli iqtisodiyotni asosiy "drayver" sohaga